

Teorik ve Pratik Boyutlarıyla
Sanal Ortam Folkloru

Yazar

Dr. Erol Gülüm

ISBN: 978-605-2233-72-6

1. Baskı

Ocak, 2020 / Ankara

100 Adet

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 338

Web: grafikeryayin.com

Kapak, Sayfa Tasarımı,

Baskı ve Cilt

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. Őti.

1. Cadde 1396. Sokak No: 6

06520 (Oğuzlar Mahallesi)

Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafiker@grafiker.com.tr

Web : grafiker.com.tr

Kitabın hukuksal ve bilimsel sorumluluğu yazarına aittir.

İÇİNDEKİLER

GÖRSELLER DİZİNİ	5
ÖNSÖZ	7

GİRİŞ

A) Araştırmanın Tarihsel, Sosyal ve Kültürel Çerçevesi...	10
B) Araştırmanın Teorik, Metodolojik ve İlkesel Temelleri.	19

I. BÖLÜM

SANAL ORTAM FOLKLORUNUN TEORİK PARAMETRELERİ

1.1. Mekânsallık.....	25
1.2. Sosyallık.....	34
1.3. İletişimsellik.....	43
1.4. Geleneksellik.....	46
1.5. İcrasallık.....	59

II. BÖLÜM

SANAL ORTAM FOLKLORUNUN ÜRETİM, AKTARIM VE TÜKETİM DİNAMİKLERİ

2.1. Folklorik İmgelemin Popüler Kültürde Temsili ve Yeniden Üretiminde Başvurulan Teknikler: Görsel İmaj, Folkloresk ve Transmedya Hikayeciliği...	67
2.2. Folklorik Üretim İçin Yeni Nesil Bir Yaratıcılık Biçimi: Dijital Brikolaj.....	81
2.3. Sanal Ortamda Beliren Folklorik Mahiyetli Yeni Bir Tür: Dijital/İnternet Mem.....	90

III. BÖLÜM

SANAL ORTAM FOLKLORUNA ÖZGÜ PRATİKLERİN VE ÜRETİMLERİN ANALİZİ VE ÇÖZÜMLEMESİ

3.1. Aşıklık Geleneğinin Sanal Ortamda Yeniden Üretimi ve İcrası: Ekşi Sözlük'teki "Progressive Aşık Atışması" Başlığı Örneği.....	105
3.1.1. Progressive Aşık Atışması İcrasının Sosyo-Kültürel Bağlamı.....	105
3.1.2. Progressive Aşık Atışması Kesitlerinin Metinsel ve Dokusal Analizi.....	115
3.1.3. Progressive Aşık Atışması İcrasının İşlevsel Çözümlemesi.....	129
3.2. YouTube'da Bir Çağdaş Kent Efsanesinin Üretimi ve İcrası: "Stalked" Örneği.....	134
3.2.1. Stalked'in İcrasal Mahiyeti ve Analizi.....	137
3.2.2. Stalked'in Türsel Çözümlemesi.....	142
3.2.3. Stalked'in Retoriksel Çözümlemesi.....	145
3.2.3.1. İcranın Ethosu.....	145
3.2.3.2. İcranın Logosu.....	149
3.2.3.3. İcranın Pathosu.....	155
3.3. Türk Mizah Belleğinin Dijital Medyada Temsili ve Kurgulanması: Göle Maya Çalma ve Sindirella Capsi Örneği.....	163
SONUÇ	181
KAYNAKLAR	185

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel 1. Ekşi Sözlükteki “Progressive Aşık Atışması” başlığının arayüzünden bir kesit.....	116
Görsel 2. Stalked’tan bir kesit.....	140
Görsel 3. Stalked’tan bir kesit.....	140
Görsel 4. Stalked’tan bir kesit.....	140
Görsel 5. Stalked’tan bir kesit.....	141
Görsel 6. Stalked’tan bir kesit.....	141
Görsel 7. Stalked’tan bir kesit.....	141
Görsel 8. Stalked’tan bir kesit.....	141
Görsel 9. Stalked’tan bir kesit.....	141
Görsel 10. Stalked’tan bir kesit.....	141
Görsel 11. Stalked’tan bir kesit.....	150
Görsel 12. Stalked’tan bir kesit.....	150
Görsel 13. Stalked’tan bir kesit.....	150
Görsel 14. Stalked’tan bir kesit.....	150
Görsel 15. Stalked’tan bir kesit.....	152
Görsel 16. Stalked’tan bir kesit.....	152
Görsel 17. Göle Maya Çalma Capsi.....	167
Görsel 18. Göle Maya Çalma Capsi.....	167
Görsel 19. Göle Maya Çalma Capsi.....	167
Görsel 20. Göle Maya Çalma Capsi.....	167
Görsel 21. Göle Maya Çalma Capsi.....	168
Görsel 22. Göle Maya Çalma Capsi.....	168
Görsel 23. Göle Maya Çalma Capsi.....	168
Görsel 24. Göle Maya Çalma Capsi.....	168
Görsel 25. Sinderalla Capsi.....	175
Görsel 26. Sinderalla Capsi.....	175
Görsel 27. Sinderalla Capsi.....	175

ÖNSÖZ

Dijital devrimin etkisiyle gündelik yaşam kültürünün birçok alanında görülen hızlı ve radikal dönüşümlerden gelenek bilgisi ve kültürünün dışavurum ve somutlaştırma teknolojisi işlevi gören folklorik üretimin de payına düşeni aldığı; özellikle siberuzama uyumlanmak suretiyle içeriksel, biçimsel, icrasal ve işlevsel boyutlarıyla önemli değişimler geçirmekte olduğu gözlemlenmektedir. Bu yönelim, genel anlamda iletişim ve etkileşim teknolojilerinin özelde ise internetin artık folklorik üretimin asal bir unsuru haline geldiğini ve dijital teknolojiler dolayımında yaratılan ortam ve bağlamlarda her an üretilmekte, aktarılmakta ve tüketilmekte olan folklorik mahiyetli yeni ve yaratıcı kültürel dışavurumların ortaya çıktığına işaret etmektedir.

Gelenek kültürünün yeniden yorumlanması, adaptasyonu veya temellük edilmesiyle ortaya çıkan çağcıl ifadeleri de bir folklorik üretim kategorisi olarak ele alan sanal ortamdaki folklorik mahiyetli kültürel üretimleri uzamdan icraya uzanan bütüncül, analitik ve bağlam merkezli bir bakış açısıyla irdeleyen metinsel, bağlamsal ve işlevsel perspektiflerin iç içe geçtiği bir araştırma modeline ve dijital insani bilimler paradigmasına göre şekillendirilen bu çalışmayla sanal ortama özgü pratiklerin, davranış örüntülerinin ve kültürel üretimlerin şekillenmesinde gelenek kültüründen bir rezerv ve referans çerçevesi olarak neden ve nasıl yararlanıldığı çeşitli boyutlarıyla ortaya konmaya çalışılacaktır.

Üç ana bölümden oluşacak çalışmanın giriş bölümünde öncelikle, ortaya konan araştırma probleminin tarihsel,

sosyal ve kültürel çerçevesi, akabinde ise araştırmanın teorik, metodolojik ve ilkesel temelleri inşa edilecektir. Çalışmanın birinci bölümünde, sunulacak folklor tanımı özelinde geliştirilen araştırma modelinin temel parametreleri olarak belirlenen mekânsallık, sosyallik, iletişimsellik, geleneksellik ve icrasallık kavramları açıklanacaktır. İkinci bölümünde sanal ortam folklorunun üretim, aktarım ve tüketim dinamikleri; dijital imaj, folkloresk, transmedya hikayeciliği, dijital brikolaj ve dijital/internet mem kavramları özelinde ele alınacaktır. Çalışmanın son bölümünde ise sunulan temel parametreler ve dinamiklere uygun olarak üretilen ve sanal ortam folklorunun çeşitli görünümünü sunan kültürel üretimlerin ve pratiklerin çözümlenmesi ve değerlendirilmesi yapılacaktır.

Doktora tezimden ürettiğim bu çalışmanın önemli bir kısmını 2214/A *Yurt Dışı Doktora Sırası Araştırma Burs Programı* kapsamında Amerika Birleşik Devletleri'nde yürütmeme imkan tanıyan TÜBİTAK'a, yurtdışında bulunduğum süre boyunca her konuda destek ve yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Elizabeth Libby TUCKER'a, tanıştığım günden itibaren akademiye ve alana dair bir çok konuda bakış açımı değiştiren Prof. Dr. Nebi ÖZDEMİR başta olmak üzere, yetişmemde emekleri olan Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ile Türk Halkbilimi Bölümü'nün kıymetli öğretim üyelerine ve her koşulda yanımda olan aileme teşekkür ederim.

Dr. Erol Gülüm
Bilecik, Aralık 2019